

Aan de leden van de Provinciale Staten ten behoeve van agendapunt 15 Versterking Markermeerdijken van de vergadering op 6 november 2017

In de Statencommissie RWW van 19 oktober 2017 heeft u naar aanleiding van wat door de insprekers over de dijkversterking Markermeerdijken naar voren is gebracht een aantal vragen gesteld. Bij deze geven wij graag een nadere toelichting.

Met nadruk willen we u nogmaals wijzen op het kritisch commentaar van ENW (Expertise Netwerk Waterveiligheid) en de MER-commissie over zowel de nut- en noodzaakdiscussie als de landschappelijke inpassing van de voorgenomen dijkversterking. Zie citaten onderaan deze tekst.

Vraag: Kan iemand uitleggen waarom nut en noodzaak niet aangetoond zouden zijn?

Gedeputeerde van der Hoek antwoordde dat het hier niet over nut en noodzaak gaat, maar om ruimtelijke ordening en of het strijdig is met het bestemmingsplan.

Toelichting

HHNK heeft de vraag waarom de dijkversterking **in deze vorm** noodzakelijk is tot op heden niet kunnen beantwoorden. Deze vraag heeft wel degelijk met ruimtelijke ordening te maken. Met de nut en noodzaak discussie is in 2015 wel een aanvang gemaakt onder leiding van de Deltacommissaris, maar die discussie is nooit afgerond met duidelijke conclusies. Tijdens het proces kwam het pompenalternatief op. Rijkswaterstaat heeft daar toen een onderzoek naar gedaan. Dat onderzoek duurde ongeveer een jaar en bleek niet voldoende op te leveren, omdat er nog steeds aanvullende dijkversterking noodzakelijk bleek. De nut en noodzaakdiscussie is vervolgens blijven liggen.

Na het eerste pompenonderzoek bleek dat het freatisch vlak in de dijk dermate hoog ligt, dat de dijk nauwelijks last zou hebben van hoge waterstanden. Pompen op de houtribdijk zouden een niet bestaand probleem oplossen. Tijdens de commissievergadering van I&M van 13 juni 2017 zegt de minister dan ook dat de hoogte van de waterstand in het Markermeer niet relevant is.

Vervolgens kwam de methodiek van Bewezen Sterkte in beeld. Dit onderzoek loopt nog steeds. Er is een theoretisch model gemaakt voor binnenwaartse instabiliteit. Dat is getoetst door ENW. In totaal zou op er vier locaties onderzoek gedaan worden. Twee locaties blijken niet geschikt omdat er ook andere faalfactoren zijn dan binnenwaartse instabiliteit. De resultaten van de andere twee locaties zijn nog niet bekend. Als er resultaten uitkomen die bruikbaar zijn, zullen die op andere dijkdelen worden toegepast, is ons toegezegd. Wat ons betreft is het dus nog te vroeg voor een vvgb omdat onderzoek naar de (landschappelijk) beste vorm van dijkversterking nog niet is aangetoond, het onderzoek naar Bewezen Sterkte nog loopt en zelfs de nut en noodzaakdiscussie niet is afgerond. Voor dijkdelen die zijn afgekeurd op meer faalfactoren dan binnenwaartse instabiliteit moet het model voor de methodiek van Bewezen Sterkte nog aangepast worden. De minister heeft in de commissievergadering van I&M van 13 juni gezegd dat kwaliteit belangrijker is dan het halen van de deadline van 2021. Er is nog tijd nodig om de onderzoeken naar Bewezen sterkte ook uit te voeren voor die dijkdelen die volgens de nieuwe normering afgekeurd zijn op hoogte en buitenwaartse instabiliteit. *Het contra-expertiserapport dat in opdracht van gemeente Amsterdam is uitgevoerd geeft aan dat uitstel van 6 jaar geen extra risico's zal opleveren. Niet in geld en niet in veiligheid.* Overigens heeft HHNK in 2015 – wetende dat er een nieuwe normering aan zou komen – verzekerd dat de dijkversterking zou worden uitgevoerd volgens de oude normering. Aldus Joost de Ruig, directeur HHNK op 18 mei 2015 in de vergadering van de Adviescommissie.

Vraag: In Uitdam is de deltacommissaris op bezoek geweest. Wat voor conclusie is daaruit gekomen?

Toelichting:

Uitdam wilde constructieve oplossingen. HHNK niet. Bewezen Sterkte leverde niet voldoende op omdat er huizen staan aan de voet van de dijk. HHNK moet ervan uitgaan dat – waar huizen staan – er een gat is, maar mag ook het gewicht van de huizen meetellen als ze niet zijn onderheid zijn. In die gevallen blijkt de dijk sterk genoeg. HHNK gaat uit van vernageling van 5 rijen over 800 m met meerkosten van € 13 miljoen. De indruk is dat dat over een kortere lengte nodig is, omdat de meeste huizen niet onderheid zijn en dat er ook minder rijen nagels nodig zijn. Bovendien is gerekend met conservatieve waarden voor de kosten van die vernageling. Dit geeft perspectief voor andere dijkdelen.

Aanpalende dijkvakken ten noorden van en ten zuiden van Uitdam geven op basis daarvan aanleiding om te veronderstellen dat de dijk daar ook niet afgegraven hoeft te worden. Het is op zijn minst merkwaardig dat de resultaten van het onderzoek onder leiding van de Deltacommissaris met experts, bewoners, RWS, I&M en Alliantie op geen enkele manier worden meegenomen bij andere dijkvakken. Ondanks bovenstaande heeft HHNK ten noorden en ten zuiden van Uitdam het voornemen de dijk in zijn geheel af te graven en 20 meter verder in het water opnieuw op te bouwen op de slappe veengrond. Terwijl Joost de Ruig op 18 mei 2015 nog zei “zo min mogelijk aan het monument te willen komen. “Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van nieuwe technieken”. We moeten vaststellen dat buiten Uitdam vooralsnog nergens nieuwe technieken worden toegepast en forse ingrepen worden voorgesteld in de bestaande dijk, inclusief afgraven van grote stukken van de bestaande dijk. Dit moet reden zijn om nog even te wachten met een vvgb.

Wat betreft de landschappelijke waarde van de dijkvakken ten noorden en zuiden van Uitdam: de buitenwaartse asverschuiving daar doet de landschappelijke waarde van de dure oplossing in het dorp Uitdam volledig teniet.

Zie daarvoor de plaatjes van Uitdam die op zo ongeveer alle publicaties gebruikt worden: een mooi aanzicht op Uitdam als je het dorp komt binnenfietsen, een overzicht over de baai. (van Frits Palmboom). Die baai is straks een asverschuiving van 20 m en dus weg.

Vraag: PvdA . Wat zou Bewezen Sterkte kunnen opleveren?

Toelichting

Niet de hele dijk is doorgerekend en de resultaten van twee locaties waar dit wel is gebeurd, zijn niet gecommuniceerd.

Vraag VVD: Is de hele dijk doorgerekend?

Toelichting

De hele dijk is in kaart gebracht voor wat betreft aanwezige lagen van veen, klei en zand. In die zin is de hele dijk doorgerekend. Er zijn echter nooit conclusies over de consequenties van die samenstelling gecommuniceerd.

Doorrekening met de methodiek van Bewezen Sterkte heeft niet plaatsgevonden over de hele dijk.

Vraag VVD: hoe zit het met innovatieve technieken?

Toelichting:

Alleen onder zware druk van buitenaf (Deltacommissaris, gemeente Amsterdam) wordt gekeken naar innovatieve technieken (Uitdam en mogelijk ook Durgerdam). Op alle andere plaatsen kiest HHNK voor versterking in grond ondanks heftig verzet van bewoners. Zelfs de dringende adviezen van MER-commissie en Expertisenetwerk Waterveiligheid krijgen geen merkbaar gevolg.

Vraag: Wegen de meekoppelkansen zwaarder dan de dijkversterking?

Toelichting

Door gedeputeerde Loggen is in de Statencommissievergadering van 15 mei 2017 nadrukkelijk gesteld dat de meekoppelkansen niet leidend kunnen noch mogen zijn. Gedeputeerde van de Hoek heeft dit op 19 oktober nogmaals bevestigd. Op 15 mei is beloofd dat de meekoppelprojecten in de commissie RWW besproken zullen worden. Dat heeft nog niet plaatsgevonden. Het is daarom nog te vroeg om een vvgb af te geven.

Vraag: Goede verstandhouding is belangrijk. Spreker adviseert energie te stoppen in het behoud van een goede verstandhouding tussen bewoners en overheid.

Toelichting:

Tot nu toe ontbreekt draagvlak bij de bewoners. Over de kwaliteit van de communicatie en participatie is niet iedereen het eens met HHNK. Zie daarover ook het eindadvies van de Adviesraad van februari 2017. (citaat ??) Op 15 mei 2017 heeft gedeputeerde Loggen nadrukkelijk gesteld dat de provincie zal toetsen op de kwaliteit van de participatie. Wij vinden dat ook de bewoners bij de evaluatie daarvan gehoord moeten worden, en anders dan een breed uitgezette algemene enquête.

Bijlage

Verwijzingen naar ENW en mer-commissie

Uit ENW-ADVIES maart 2017 over Bewezen sterkte aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu t.a.v. de Directeur-Generaal Ruimte en Water de heer drs. P.R. Heil :

kenmerk ENW-17-08 , kenmerk IENM/BSK-2016/115893

Wat betreft de methode Bewezen Sterkte:

“Ook voor het project Markermeerdijken ziet het ENW nog steeds mogelijkheden. Hoewel dit project vergesloofd is in de planstudie acht het ENW het raadzaam om probabilistische stabiliteitsanalyses en reliability updating uit te voeren analoog aan die bij het project Kijk (Hollandse IJssel). Of de methode bij de Markermeerdijken eveneens significant positieve resultaten oplevert, blijft de vraag. Een inschatting van het effect kan het ENW op voorhand niet maken. De situaties zijn immers verschillend, bijvoorbeeld wat betreft de opbouw van de dijken en overleefde belastingen. Door een aantal dwarsdoorsneden te analyseren moet naar het inzicht van de ENW spoedig duidelijkheid ontstaan over het effect van deze analyse op de scope van het project.

Het ENW wil wel graag aandacht vestigen op de volgende aspecten bij het toepassen en doorontwikkelen van de methode:

- De aanname dat bij overslag de waterkering als gevolg van infiltratie volledig verzadigd zal zijn, is mogelijk conservatief. De probabilistische benadering wordt hier nog niet helemaal gevolgd.
- N.b. Het freatisch vlak in de dijk blijkt substantieel en voortdurend hoger dan altijd gedacht.

Uit Mer Commissie voor de milieueffectrapportage, Versterking Markermeerdijken, Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport, 3 juli 2017, projectnummer 3129.

Wat betreft **alternatievenonderzoek** adviseert de commissie

“Optimaliseer in MER de alternatieven met open vizier” (pg 2)

Wat betreft **ruimtelijk kwaliteit** stelt de commissie:

“De dijken zijn grotendeels provinciaal monument (waaronder de Westfriese omringdijk). Het door de provincie, hoogheemraadschap en Rijkswater-Staat opgesteld Kader Ruimtelijke Kwaliteit gaat zowel in op de hoge waarden als op de wenselijkheid van ontwikkelingen in het gebied.

Dit heeft onvoldoende doorwerking gehad in de ontwikkelde alternatieven. “

Wat betreft de **effecten** stelt de commissie:

“Cultuurhistorie (inclusief archeologie) en landschap.

De effectbeoordelingen voor cultuurhistorie (inclusief archeologie, landschap) zijn om diverse redenen en op diverse locaties niet navolgbaar en deels niet juist. Daarnaast is voor archeologie het behoud van bijvoorbeeld bepaalde objecten niet altijd mogelijk en wordt het in het MER niet duidelijk hoe met deze waarden wordt omgegaan.

Natuur.

De effecten zijn niet volledig beschreven voor beschermde natuur waar het op dit moment niet goed mee gaat. Als aantasting van de natuurwaarden niet kunnen worden uitgesloten, zullen ook alternatieven met minder negatieve milieugevolgen moeten worden onderzocht en beschreven. De Commissie adviseert bovenstaande punten nader uit te werken in het definitieve MER om zo het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming over het project.

Wat betreft de **opgave hoogwaterveiligheid**

“De Commissie adviseert om in het MER de opgave voor hoogwaterveiligheid nader uit te werken en te onderbouwen, zodat duidelijk wordt dat dit leidt tot een adequate dimensionering van het dijkprofiel.” (p.6)